

KAPITEL 1 / CHAPTER 1¹

COMPREHENSIVE RESEARCH OF THE GLOBAL AND UKRAINIAN SUGAR MARKET

DOI: 10.30890/2709-2313.2025-45-01-006

Вступ

Цукор є одним із найважливіших продовольчих товарів у світовій торгівлі та харчовій промисловості. Як карбогідрат, що зустрічається у природному вигляді у фруктах, овочах та молочних продуктах, цукор для комерційних цілей переважно отримують із цукрової тростини (близько 80% світового виробництва) та цукрових буряків (близько 20%). Хімічно цукор складається з атомів вуглецю, водню та кисню і існує у різних формах, включаючи глюкозу, фруктозу та сахарозу.

Світовий ринок цукру характеризується складною структурою, де взаємодіють виробники, переробники, трейдери та споживачі. Ринок традиційно поділяється на два основних сегменти: цукор-сирець (raw sugar), який продається на Нью-Йоркській біржі (ICE №11), та білий цукор, на Лондонській біржі (ICE №5). Близько 60% світової торгівлі припадає на цукор-сирець, а 40% – на білий цукор. Ринок цукру підлягає значним коливанням цін через вплив багатьох факторів: погодні умови в країнах-виробниках, політику біоетанолу (особливо у Бразилії), валютні курси, державне регулювання та квоти на експорт-імпорт. За даними USDA, загальний світовий обсяг виробництва цукру у 2024/25 рр. досяг 181 млн тонн [8].

Світове виробництво цукру

Світове виробництво цукру у 2024/25 рр. оцінюється у 181 млн тонн. Лідерство на ринку міцно утримує Бразилія, яка забезпечує приблизно 25% світового виробництва – близько 44,7 млн тонн. Країна є найбільшим експортером цукру завдяки розвиненій інфраструктурі переробки цукрової тростини та можливості гнучко розподіляти сировину між виробництвом цукру

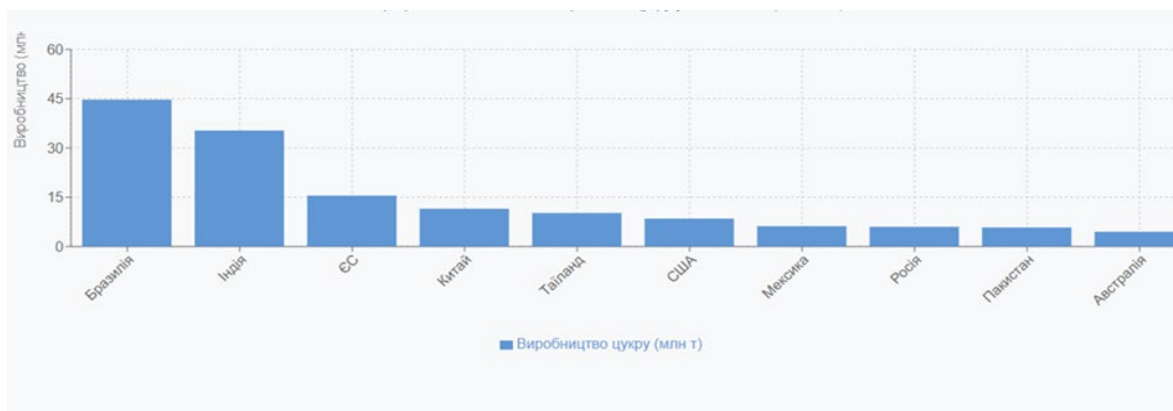
¹*Authors: Meish Alla Vasylivna, Yadukha Serhiy Yosypovych*

Author's sheets: 0,75

та біоетанолу. На другому місці знаходиться Індія з виробництвом 35,3 млн тонн у сезоні 2024/25, що становить зростання на 26% порівняно з попереднім роком. Індія є також найбільшим споживачем цукру, переважна частина продукції використовується на внутрішньому ринку.

Європейський Союз виробляє близько 15,5 млн тонн цукру з буряків, хоча прогнозується зниження виробництва на 5% через скорочення площ під цукровими буряками у Франції та Німеччині. Китай, Таїланд, США, Пакистан та Мексика також входять до топ-10 виробників, кожен з яких виробляє від 6 до 11,5 млн тонн щорічно [8].

Рисунок 1 - Топ 10 світових виробників цукру у 2024-2025 рр.

Світове споживання цукру у 2024 році становило близько 182,9 млн тонн [3]. За прогнозами OECD-FAO, до 2034 року глобальне споживання зросте до 202 млн тонн, що відповідає середньорічному темпу зростання 1,2%. Основними драйверами зростання є збільшення населення та зростання доходів, особливо у країнах Азії, Африки та Латинської Америки [1].

Найбільшими споживачами є Індія (близько 28-29 млн тонн щорічно), ЄС (близько 17-18 млн тонн), Китай (близько 16 млн тонн), США (12 млн тонн) та Бразилія (11 млн тонн). Середнє споживання на душу населення значно варіюється: від 27,5 кг на рік в Україні до менш ніж 10 кг у багатьох африканських країнах.

Світова торгівля цукром у 2024/25 МР оцінюється приблизно на рівні 56-63

млн тонн. Основними експортерами є Бразилія (близько 28-30 млн тонн), Таїланд (7 млн тонн), Індія (2,6 млн тонн при відсутності експортних обмежень), Австралія та ЄС. Основними імпортерами виступають Китай, Індонезія, США, країни Близького Сходу та Північної Африки.

Баланс попиту та пропозиції на світовому ринку у 2023/24 рр. характеризувався дефіцитом приблизно 2,9 млн тонн через несприятливі погодні умови у ключових регіонах-виробниках та обмеження експорту з Індії. Цей дефіцит став другим поспіль сезоном з недостатньою пропозицією та призвів до підвищення цін на біржових майданчиках.

Проте у 2024/25 МР ситуація змінилася. За оновленими прогнозами аналітичної компанії StoneX, профіцит цукру скоротився до 1,21 млн тонн проти раніше прогнозованих 2,51 млн тонн. Це пов'язано зі значним зменшенням виробництва у Центрально-Південній Бразилії майже на 2 млн тонн – до 40,5 млн тонн через нижчу якість цукрової тростини та менший, ніж очікувалося, розподіл тростини для виробництва цукру [8].

Міжнародна організація по цукру (ISO) прогнозує, що у 2025/26 МР світ очікує профіцит цукру на рівні 1,625 млн тонн. Світове виробництво має збільшитися до 181,8 млн тонн – на 5,6 млн тонн більше, ніж у попередньому сезоні. Це зростання очікується завдяки відновленню виробництва у Таїланді, збільшенню площ у Китаї та сприятливим погодним умовам у деяких регіонах.

Водночас аналітики зазначають, що ринок залишається чутливим до змін. Біржові тренди свідчать про те, що ринок стискається і може розвернутися як у бік різкого зростання ціни, так і її падіння [8].

У 2023 році світові ціни на цукор досягли пікових показників, перевищивши рівень \$700-730 за тонну на Лондонській біржі. Ціни на ринку ЄС сягали рекордних €1000/тонну, але згодом знизилися до €810-830 за тонну [7].

З початку сезону 2024/25 (жовтень 2024) міжнародні ціни на цукор почали знижуватися. У грудні 2023 року світова ціна на цукор просіла на \$100/тонну. Станом на кінець 2024 року – початок 2025 року ціни стабілізувалися на рівні \$430-440 за тонну. У січні 2025 року ціни в ЄС впали до 557 євро/тонну на умовах

франко-заводу, що відображає низькі ціни, укладені на цукор сезону 2024/25 минулого літа [4].

Основними факторами, що впливають на ціну цукру є:

- погодні умови: Засуха у Бразилії у 2024 році серйозно вплинула на врожайність цукрової тростини. Додатково масштабні пожежі пошкодили від 5% до 8% посівних площ. В Індії у штаті Махараштра виробництво цукру знизилося приблизно на 25% до 7,98 млн тонн через несприятливі умови [4];

- політика біоетанолу: Бразилія, яка є найбільшим виробником, розподіляє цукрову тростину між виробництвом цукру та етанолу залежно від відносної прибутковості. Коли ціни на нафту високі, більше тростини спрямовується на етанол, що зменшує пропозицію цукру. У 2024-2025 роках зниження цін на нафту призвело до збільшення частки тростини для цукру;

- валютні курси: Ослаблення бразильського реала відносно долара США у четвертому кварталі 2024 року сприяло зниженню світових цін на цукор, оскільки бразильські експортери отримували вищі доходи в національній валюті при нижчих доларових цінах;

- експортна політика: Відміна експорту цукру з Індії у попередні сезони призвела до того, що світовий ринок недоотримав близько 6 млн тонн продукції, що суттєво вплинуло на баланс попиту та пропозиції.

За даними Світового банку, світові ціни на цукор у 2025 році впадуть на 15% порівняно з 2024 роком. У 2026 році прогнозується подальше зниження на 3% через перевищення обсягу виробництва над споживанням [8].

Водночас багато аналітиків схиляються до думки, що ціна на білий цукор у першому кварталі 2026 року може зростати. Підґрунтям таких прогнозів є вихід із тендерами на закупівлю цукру країн, які зазвичай самостійно забезпечували себе цукром, таких як Пакистан. Бангладеш планує закупити 0,5 млн тонн цукру, Азербайджан вийшов із тендером на 85 тис. тонн [8].

За довгостроковими прогнозами OECD-FAO, ціни на цукор очікується незначно знизяться протягом періоду до 2034 року, хоча вони залишаються піддані численним невизначеностям, включаючи екстремальні погодні явища,

домінування Бразилії на світовому ринку цукру та коливання відносної прибутковості цукру порівняно з етанолом.

Україна посідає 20-те місце серед світових виробників цукру та входить до топ-15 країн-експортерів. У виробничому сезоні 2024 року українські цукровики виробили 1,8 млн тонн цукру. Це практично дорівнює показнику 2023 року, коли було вироблено 1,83 млн тонн [3].

Всього 28 заводів-членів Національної асоціації цукровиків України «Укрцукор» виробили 1,72 млн тонн цукру. Ще один цукровий завод, який не входить до асоціації, також здійснював виробництво. За результатами виробничого сезону 2024 найбільшими виробниками цукру в країні стали:

1. «Радехівський цукор» – 31% загального виробництва
2. ТОВ «Астарта-Київ» – значний виробник
3. Інші провідні компанії галузі

Цукрові буряки, з яких виробляється український цукор, вирощуються переважно в центральних та західних областях України. У 2024 році площі під цукровими буряками становили приблизно 240-250 тис. гектарів [5].

Обсяг внутрішнього ринку цукру в Україні оцінюється на рівні 900 тис. тонн на рік. Це відносно стабільний показник, який тримається з 2022 року [4]. Споживання цукру на душу населення в Україні становить 27,5 кг на рік, що майже вдвічі перевищує рівень, який африканські країни досягнуть через 10 років.

Основними напрямками споживання цукру в Україні є:

- Домогосподарства (роздрібне споживання)
- Харчова промисловість (кондитерські вироби, напої, консервація)
- Хлібопекарська промисловість
- Фармацевтична промисловість

На сезон 2025/26 рр. аналітики прогнозують виробництво близько 1,5 млн тонн цукру в Україні. Це на 300 тис. тонн менше порівняно з минулим сезоном через скорочення площ під цукровими буряками. Уточнені площі до збирання становлять 198 тис. гектарів. Станом на початок листопада 2025 року у

виробничому сезоні працює 27 цукрових заводів – на два менше, ніж минулого сезону. На початок листопада вони виробили 880 тисяч тонн цукру, що на 100 тисяч тонн менше порівняно з аналогічним періодом 2024 року.

Навіть з урахуванням зниження виробництва до 1,5 млн тонн, цей обсяг перевищує внутрішнє споживання на рівні 900 тис. тонн, що дозволяє галузі сформувавши значний експортний потенціал на рівні 500-600 тис. тонн.

У 2024 році українські цукровики встановили історичний рекорд за останні 27 років, експортувавши 746,3 тис. тонн цукру на суму \$419 млн. Це найвищий показник з 1997 року [9].

Географічна структура експорту у 2024 році близько 298 тис. тонн (40%) – країни Європейського Союзу, близько 448 тис. тонн (60%) – світовий ринок (країни Близького Сходу, Північної Африки, Північна Македонія) [10].

Основними покупцями українського цукру у 2024 році стали Болгарія, Угорщина, Італія, Туреччина, Країни регіону MENA (Близький Схід та Північна Африка) та Північна Македонія.

Протягом 2024/25 років Україна експортувала 580 тис. тонн цукру, що становить 32% виробленого країною обсягу. Це на 16% менше порівняно з попереднім маркетинговим роком, коли на зовнішні ринки було поставлено 692 тис. тонн [10].

Ключова зміна структури експорту [10]:

- 2023/24 рр. - 77% до ЄС, 23% на світовий ринок;
- 2024/25 рр. - 17% до ЄС, 83% на світовий ринок.

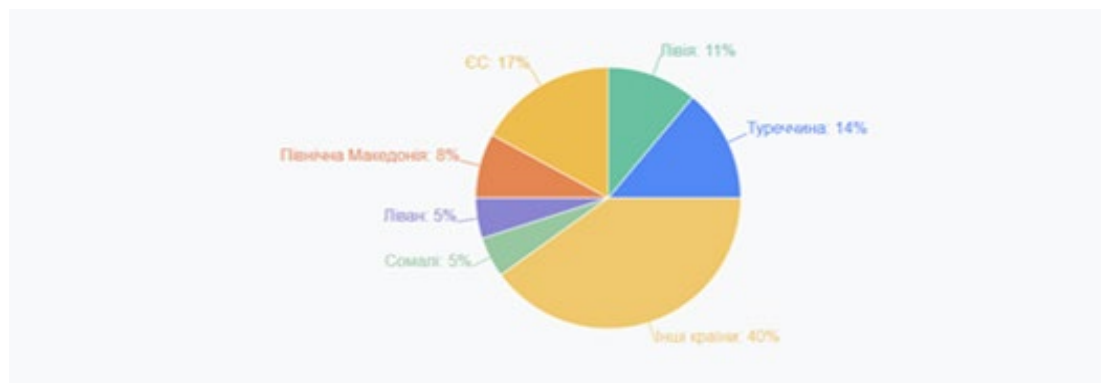
Така різка зміна пов'язана з введенням Європейським Союзом квот на імпорт українського цукру. Український цукор експортований до ЄС у 2024/25 МР на суму \$294 млн.

Основними країнами-імпортерами українського цукру у 2024/25 рр є:

1. Туреччина – 14% (16% за деякими даними)
2. Лівія – 10-11%
3. ЄС – 17% (серед країн ЄС лідирує Болгарія з 59% обсягу до ЄС, Греція – 12%, Італія – 12%)

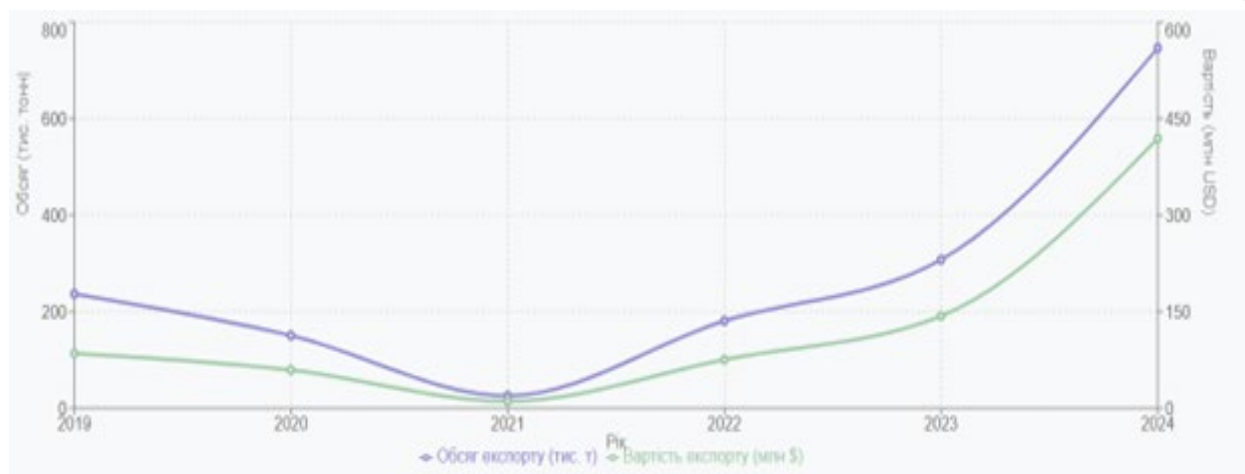
4. Північна Македонія – 8%
5. Ліван – 5%
6. Сомалі – 5%[13]:

Рисунок 2 - Географічна структура експорту українського цукру у 2024 - 2025рр.

За перші 6 місяців 2024/25 МР (вересень 2024 – лютий 2025) Україна експортувала понад 403,5 тис. тонн цукру, з яких 98,4% було спрямовано на світовий ринок і лише 1,6% – до країн ЄС. Експорт в ЄС відновився лише у лютому 2025 року і становив 6559 тонн. 87% загального обсягу українського експорту цукру у 2024/25 рр. сформували п'ять компаній [9].

Для розуміння масштабів досягнення 2024 року варто розглянути історичну динаміку. У 2019 році - Україна експортувала 236,8 тис. тонн цукру на суму \$85,2 млн. Основні покупці: Азербайджан (22,7%), Таджикистан (8,8%), Грузія (6,3%). У 2020 році -експорт скоротився уже більш ніж на третину до 150,6 тис. тонн на суму \$59,4 млн. Основні покупцями були Туреччина (15,5%), Узбекистан (12,5%), та Вірменія (7,6%). У 2021 році імпорту цукру зріс у 87 разів через труднощі у виробництві. У 2022 році експорт цукру становив 181,02 тис. тонн – у 7,1 рази більше порівняно з 2021 роком, завдяки відновленню виробництва. У 2023 році Україна збільшила експорт цукру у 1,7 рази порівняно з 2022 роком А 2024 рік можна вважати рекордним - експорт 746,3 тис. тонн [3].

Рисунок 3 - Динаміка експорту цукру з України з 2019-2024 рр.

Україна традиційно є нетто-експортером цукру, тобто експортує більше, ніж імпортує. У роки з достатнім виробництвом імпорт цукру мінімальний і пов'язаний переважно зі спеціалізованими видами цукру або транзитними операціями. Виняток становив 2021 рік, коли імпорт цукру з цукрової тростини або цукрових буряків у твердому стані склав 163,72 тис. тонн – зростання у 87 разів порівняно з попереднім роком. Це було викликано проблемами у виробництві через несприятливі погодні умови та інші фактори. У 2024-2025 роках, завдяки відновленню виробництва до рівня 1,8 млн тонн, потреба в імпорті цукру практично відсутня. Виробництво повністю покриває внутрішнє споживання (900 тис. тонн) з значним запасом для експорту.

Внутрішні ціни на український цукор демонструють тенденцію до зниження через торговельні обмеження з ЄС. З початку сезону 2024/25 гуртові ціни впали на 30% – з рівня 26,5-27,5 грн/кг до 20-21 грн/кг [10].

З початку вересня 2024 року ціни знизилися на 5-10% до діапазону 21-22 тис. грн за тонну (або 21-22 грн/кг). Деякі заводи в Україні почали знижувати ціни з попередніх 21,50-22 грн/кг до 21 грн/кг. Аналітики прогнозували, що у вересні-жовтні 2024 ціни можуть впасти до 18-19 грн/кг через перенасичення внутрішнього ринку.

Станом на кінець 2025 року (листопад-грудень) гуртова ціна цукру в Україні впала до рівня близько 20 грн/кг, що є найнижчим показником за останні три роки

[14]. Важливо зазначити, що ці ціни менші за собівартість виробництва для багатьох підприємств. Через торговельні обмеження з ЄС, які тривають до 2025 року, Україна стикається з труднощами експорту цукру, що призводить до надлишку продукції на внутрішньому ринку. Якщо у сезоні 2023/24 українські цукровики експортували 77% свого цукру до ЄС, то у сезоні 2024/25 – лише 17%.

У серпні 2024 року спостерігалось зниження експортної активності. Україна експортувала лише 3-4 тис. тонн цукру, що є критично малим показником порівняно зі 100 тис. тонн, експортованими два місяці тому. Український ринок цукру став орієнтованим переважно на внутрішній споживчий попит.

Парадоксально, але поки ціни на цукор в Україні падають, на світовому ринку вони зростають через дефіцит у попередньому сезоні 2023/24 та очікування обмеженої пропозиції. Це розбіжність пояснюється виключенням української пропозиції з європейського ринку. Виробництво 1,8 млн тонн при споживанні 900 тис. тонн створює залишок близько 900 тис. тонн, який за нормальних обставин експортувався б. У 2024/25 МР вдалося експортувати лише 580 тис. тонн (32% виробництва).

Аналітики очікують, що у 2025 році ціни на цукор в Україні можуть стабілізуватися на рівні 18-21 грн/кг, залежно від розвитку експортних можливостей. У першому кварталі 2025 року можливі невеликі підвищення через збільшення світових цін та відкриття нових експортних напрямків [10].

Експерти рекомендують заготівникам розглянути закупівлі цукру за поточних низьких цін, оскільки ціни наближаються до нижчої межі економічної доцільності для виробників, очікується зменшення виробництва у сезоні 2025/26 рр. до 1,5 млн тонн, світові ціни демонструють тенденцію до зростання, можливе поступове відкриття ринків для українського експорту.

Станом на січень 2025 року спостерігається значний ціновий розрив між Україною та ЄС. Ціни в ЄС впали до 557 євро/тонну (приблизно 25,5 тис. грн/тонну або 25,5 грн/кг) на умовах франко-заводу, тоді як в Україні гуртова ціна становить близько 20 грн/кг. Різниця близько 5,5 грн/кг (або 22%) створює потенціал для прибуткового експорту до ЄС при відновленні безперешкодного

доступу [10].

Викликами для української цукрової галузі є торговельні обмеження. Квоти ЄС на імпорт української продукції обмежують експортні можливості. У 2024/25 МР Україна могла експортувати до ЄС лише незначну частину своєї продукції (17% проти 77% у попередньому сезоні). У сезоні 2025/26 рр. очікується зменшення виробництва до 1,5 млн тонн через скорочення площ під цукровими буряками до 198 тис. гектарів. Це зменшення на 20% порівняно з попереднім роком, яке пов'язане з економічною недоцільністю вирощування через низькі ціни, обмеженнями в експорті, які знижують рентабельність, складною логістикою через військовий стан, відтоком робочої сили. Низькі внутрішні ціни (близько 20 грн/кг) ставлять під загрозу рентабельність виробництва. Багато підприємств працюють нижче собівартості, що може призвести до подальшого закриття заводів. Війна створює додаткові логістичні виклики для експорту, збільшуючи витрати та час доставки до міжнародних портів.

Україна успішно переорієнтувала свій експорт зі 77% в ЄС до 83% на світові ринки у сезоні 2024/25 рр. Основними новими напрямками стали країни MENA (Близький Схід та Північна Африка), Туреччина, Лівія, Ліван, Сомалі, Північна Македонія. Подальше зміцнення цих відносин може забезпечити стабільний збут.

Прогнозоване зростання світових цін у першому кварталі 2026 року та профіцит лише у 1,625 млн тонн створюють сприятливе середовище для українських експортерів. Якщо Україна зможе забезпечити конкурентну логістику, вона може отримати значну вигоду.

Український цукор з буряків має певні якісні переваги порівняно з тростинним цукром. Цукровий буряк дає білий цукор безпосередньо, тоді як тростинний цукор вимагає додаткової очистки для отримання білого цукру. Це може бути конкурентною перевагою на певних ринках.

У довгостроковій перспективі інтеграція України до ЄС може знову відкрити європейський ринок без квотних обмежень. Це найбільший та найближчий ринок для України з високою купівельною спроможністю.

Диверсифікація у виробництво біоетанолу або інших продуктів на основі

цукрових буряків може створити додаткові джерела доходу для галузі. Враховуючи енергетичні потреби України та потенціал "зеленої" енергетики, виробництво біоетанолу може бути перспективним напрямком. Зростаючий світовий попит на органічну продукцію відкриває нішеві можливості для українських виробників, які можуть перейти на органічні методи вирощування.

Варто відмітити і звернути увагу на технологічні тренди та інновації. Світова цукрова індустрія активно впроваджує нові технології:

- точне землеробство - використання GPS-навігації, дронів та сенсорів для оптимізації внесення добрив та засобів захисту рослин дозволяє підвищити врожайність та якість цукрових буряків при зниженні витрат;

- розробка нових сортів цукрових буряків з підвищеним вмістом цукру, стійкістю до хвороб та посухи. Деякі нові сорти мають вміст цукру на рівні 18-20% проти традиційних 16-17%;

- автоматизація переробки - сучасні цукрові заводи впроваджують повністю автоматизовані лінії з мінімальним втручанням людини, що підвищує ефективність та знижує втрати;

- переробка відходів - технології переробки жому (відходу після екстракції цукру з буряків) у біогаз, корми або біокомпост покращують економіку виробництва та екологічність.

Українські цукровики поступово продовжують впроваджувати світові практики. Такі як, модернізація заводів провідними компаніями галузі, впровадження систем контролю якості відповідно до європейських стандартів, інвестиції в логістичну інфраструктуру. Проте рівень технологічного оснащення українських підприємств загалом поступається європейським конкурентам, що створює простір для інвестицій та покращень.

Варто зауважити і на екологічних та соціальних аспектах. Цукрове виробництво має суттєвий екологічний слід щодо використання значних обсягів води для переробки, споживання енергії, викиди CO₂ при виробництві, відходи у вигляді жому та мелясси. Проте галузь активно працює над зменшенням впливу впровадження замкнених циклів використання води, використання

відновлюваних джерел енергії, переробки відходів. Цукрові буряки як культура мають деякі екологічні переваги: вони не потребують тропічної вирубки лісів (на відміну від цукрової тростини у деяких регіонах) та можуть вирощуватися у помірному кліматі.

Цукрова промисловість має важливе соціальне значення для України. А саме забезпечує зайнятість у сільських регіонах, підтримує суміжні галузі (транспорт, сільське господарство, машинобудування), створює податкові надходження для бюджету, забезпечує продовольчу безпеку країни. Війна суттєво вплинула на галузь, проте цукрове виробництво продовжує функціонувати, демонструючи стійкість української економіки.

Зростаюча увага до здорового харчування у розвинених країнах призводить до зниження споживання цукру на душу населення та рекомендує обмежувати споживання вільних цукрів до менш ніж 10% (бажано до 5%) від загальної енергетичної цінності раціону. Це створює тиск на попит у країнах Північної Америки та Європи. Водночас, зростання населення та доходів у країнах, що розвиваються (особливо в Азії та Африці), компенсує це зниження та забезпечує загальне зростання світового споживання на 1,2% щорічно.

На виробництво цукру впливають глобальні кліматичні зміни, такі як часті та інтенсивні посухи у ключових регіонах-виробниках, непередбачувані погодні явища, зміщення зон оптимального вирощування. Це підвищує волатильність виробництва та цін, вимагає адаптації виробників через селекцію стійких сортів та впровадження систем іригації. Політика біопалива, особливо у Бразилії, залишається ключовим фактором для ринку цукру. У Бразилії близько 45-50% цукрової тростини переробляється на етанол. Співвідношення між виробництвом цукру та етанолу залежить від відносних цін на цукор та нафту.

За прогнозами, до 2034 року частка тростини, що спрямовується на виробництво етанолу, може зрости до 54%, що потенційно обмежить пропозицію цукру на світовому ринку [1].

Все ж таки варто зауважити, що цукор залишається одним із найбільш регульованих товарів у міжнародній торгівлі. ЄС підтримує квоти та субсидії для

захисту своїх виробників. Індія часто вводить експортні обмеження. Китай контролює імпорт через квоти. США підтримують складну систему підтримки цін. Будь-які зміни у торговельній політиці цих великих гравців можуть суттєво вплинути на світовий ринок.

Пропонуємо провести порівняльний аналіз тростинного та бурякового цукру. Технологічними відмінностями тростинного цукру є те, що він виробляється з цукрової тростини (тропічна культура), вміст цукру в тростині становить 10-17%, цикл вирощування: 12-24 місяці, врожай збирають кілька разів з одного насадження (5-7 років), виробництво сконцентроване у тропічних та субтропічних регіонах.

Буряковий цукор - виробляється з цукрових буряків, вміст цукру у буряку: 16-20%, цикл вирощування: 5-6 місяців, щорічний висів, виробництво у країнах з помірним кліматом.

Якісними характеристиками можна відмітити те, що хімічно тростинний та буряковий цукор ідентичні (обидва складаються із сахарози), проте існують деякі відмінності у процесі виробництва. Буряковий цукор отримується безпосередньо білим, тростинний цукор спочатку виробляється як цукор-сирець (коричневий), який потім очищується до білого. У кулінарних застосуваннях обидва типи цукру взаємозамінні. Собівартість виробництва значно відрізняється залежно від регіону. Бразилія-найнижча собівартість тростинного цукру (\$200-250/тонну), Європа-найвища собівартість бурячного цукру (\$400-500/тонну), Україна-середня собівартість (\$300-350/тонну).

Короткостроковий прогноз світового ринку на 2025/26 рр. очікується профіцит 1,625 млн тонн зниження ціни на 15% у 2025 році, подальше зниження на 3% у 2026 році, зростання виробництва до 181,8 млн тонн у 2025/26 МР [5] зростання споживання на 1,2% щорічно [1].

Короткостроковий прогноз Українського ринку на 2025/26 рр. виробництво 1,5 млн тонн (зниження на 17%) очікування експорту 500-600 тис. тонн, стабільне внутрішнє споживання 900 тис. тонн та стабілізація ціни на рівні 18-21 грн/кг з можливим зростанням у другій половині 2025 року [4].

Середньостроковий прогноз на 2027-2030рр. До 2030 року прогнозується зростання світового споживання приблизно до 193-195 млн тонн, коливання виробництва залежно від погодних умов та політики біоетанолу, очікується поступове зростання цін з урахуванням інфляції, проте реальні ціни можуть залишатися стабільними або навіть знижуватися, зростання виробництва у країнах Африки та Південно-Східної Азії, можлива трансформація ринку через технологічні інновації (штучні підсолоджувачі, лабораторно вирощений цукор). Екстремальні погодні явища можуть також суттєво вплинути на врожай. Посуха у Бразилії або Індії може призвести до дефіциту на світовому ринку та різкого зростання цін. Зміни у торговельній політиці великих гравців (ЄС, Індія, Китай) можуть змінити баланс попиту та пропозиції. Для України ключовим ризиком залишається тривалість воєнного стану та швидкість післявоєнного відновлення.

Прорив у виробництві штучних підсолоджувачів або альтернативних джерел цукру може зменшити попит на традиційний цукор.

Глобальна рецесія може знизити споживання цукру, особливо в країнах, що розвиваються, де зростання доходів є ключовим драйвером зростання попиту.

Середньостроковий прогноз Українського ринку на 2027-2030рр. За умови успішної євроінтеграції: відновлення безперешкодного доступу до ринку ЄС, можливе зростання виробництва до 1,8-2,0 млн тонн при сприятливих умовах експорту, експортний потенціал: 800 тис. – 1,1 млн тонн щорічно, можлива диверсифікація у виробництво біоетанолу, модернізація виробничих потужностей та підвищення енергоефективності.

Висновки

Отже світовий ринок цукру у 2024/25 рр. характеризується помірним профіцитом після двох років дефіциту. Виробництво становить 181 млн тонн при споживанні близько 182,9 млн тонн. Ціни на світовому ринку знизилися з пікових \$700-730 за тонну у 2023 році до \$430-440 наприкінці 2024 року. Прогнозується подальше зниження на 15% у 2025 році та на 3% у 2026 році [7].

Бразилія залишається домінуючим гравцем, контролюючи близько 25%

світового виробництва та 50% експорту [1]. Індія є найбільшим споживачем та другим за розміром виробником, проте її експортна політика нестабільна. Довгостроковий тренд указує на повільне зростання споживання (1,2% щорічно) переважно завдяки країнам, що розвиваються в Азії та Африці, тоді як споживання у розвинених країнах стагує або знижується через тренди здорового харчування. Ринок залишається волатильним через вплив погодних умов, політики біоетанолу у Бразилії, валютних коливань та державного регулювання торгівлі [1].

Україна у 2024 році досягла історичного рекорду експорту цукру за 27 років, експортувавши 746,3 тис. тонн на суму \$419 млн. Це стало можливим завдяки відновленню виробництва до 1,8 млн тонн. У 2024/25 МР відбулася кардинальна зміна структури експорту: якщо у попередньому сезоні 77% експорту йшло до ЄС, то у поточному лише 17%, натомість 83% було переорієнтовано на світові ринки (Туреччина, Лівія, Ліван, Північна Македонія, інші країни MENA) [5]. Внутрішні ціни на цукор в Україні знизилися до рівня 20 грн/кг (найнижчий рівень за три роки), що нижче собівартості виробництва для багатьох підприємств. Це пов'язано з обмеженнями експорту до ЄС та надлишком на внутрішньому ринку. Прогнозується скорочення виробництва у сезоні 2025/26 рр. до 1,5 млн тонн через зменшення площ під цукровими буряками до 198 тис. гектарів (зниження на 20%). Українська цукрова галузь демонструє високу адаптивність, успішно диверсифікувавши експортні ринки у складних умовах воєнного стану та торговельних обмежень.

Українська цукрова промисловість знаходиться на перехресті викликів та можливостей. З одного боку, воєнний стан, торговельні обмеження, низькі ціни та скорочення виробництва створюють значні труднощі. З іншого боку, успішна переорієнтація експорту, потенціал євроінтеграції, зростання світових цін та наявність якісної сировинної бази створюють передумови для відновлення та розвитку.

Ключовим для галузі є збереження виробничих потужностей, підтримка площ під цукровими буряками та диверсифікація ринків збуту. За умови

завершення воєнних дій, зняття торговельних обмежень з ЄС та інвестицій у модернізацію, українська цукрова промисловість має потенціал повернутися до виробництва 2,0-2,5 млн тонн та експорту 1,0-1,5 млн тонн щорічно, що зробить Україну значним гравцем на європейському та світовому ринках цукру.

Світовий ринок у середньостроковій перспективі буде характеризуватися помірним зростанням споживання, волатильністю цін та поступовими структурними змінами, пов'язаними з кліматичними змінами, політикою біопалива та трендами здорового харчування. Для українських виробників це створює як виклики (необхідність постійної адаптації), так і можливості (ніші для високоякісної та органічної продукції, потенціал біоетанолу, географічна близькість до великих споживчих ринків).